

Гудінова І.Л. Дискурсивне конструювання професійного досвіду працівниками освіти // Психологічні виміри особистісної взаємодії суб'єктів освітнього простору в контексті гуманістичної парадигми : збірник наукових праць / за ред. С.Д.Максименка. Київ: Інститут психології імені Г.С.Костюка НАПН України, 2021. [514с.] - С.91-96. ISBN 978-617-7745-03-6
<https://lib.iitta.gov.ua/727328/>

ДИСКУРСИВНЕ КОНСТРУЮВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО ДОСВІДУ ПРАЦІВНИКАМИ ОСВІТИ

Гудінова Ірина Леонідівна (<https://orcid.org/0000-0001-5297-8340>), науковий співробітник лабораторії когнітивної психології, Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України

Gudinova Iryna L. Discursive construction of professional experience by educators

В публікації подано короткий огляд перспектив дослідження шляхів дискурсивного конструювання професійного досвіду працівниками освіти. В основу самопроектуювання професійного досвіду покладено вміння освоювати та присвоювати зразкові соціокультурні смисли. Надалі, новостворене смислове поле реципієнта, що мало за основу авторський зразковий смисл утворює особистісний смисловий простір індивідуальних значень, які стають конструктами для самопроектуювання.

Ключові слова: мем, смисл, самопроектуювання.

The publication provides a brief overview of the prospects for research on ways of discursive construction of professional experience by educators. The basis of self-design of professional experience is the ability to master and assign exemplary socio-cultural meanings. Further, the newly created semantic field of the recipient, which was based on the author's exemplary meaning, forms a personal semantic space of individual values, which become constructs for the design itself.

Key words: meme, meaning, self-design.

Актуальність. В статті поданий теоретичний матеріал, який може стати основою дискурсивного конструювання досвіду, як для того хто навчає цим вмінням так і тим кого навчають, тобто дітей. В основу самопроектуювання професійного досвіду покладено вміння освоювати та присвоювати зразкові соціокультурні смисли.

Мета статті намір поділитися сучасними світовими науковими дослідженнями по темі самопроектуювання на основі чужих смислових кліше – мемів.

Виклад основного матеріалу. Проектування на основі текстового соціокультурного зразка, а саме ціннісно-сислової основи протонаративу чи мотиватора є досить поширеним явищем. Реципієнт рухається від історії

92
людини в якій означений здобутий досвід до свого досвіду під іншим кутом зору. Тому життєві смисли стають інтертекстуальними. Інтертекстуальний смисл є одиницею мовної культури основою на охопленні свідомістю максимуму життєвих смислів, відображених в естетичній та ергономічній текстовій оболонці будь за який історичний проміжок часу.

Інтертекстуальність смислу – це код культури, системи традиційних для людства цінностей матеріального та духовного характеру. Життєві протонаративні смисли мають статус міжнародного «культурогенного» спілкування (Едвард Осборн Уілсон і Чарльз Ламсден запропонували концепцію «культурогену»).

🕒 Тут смисл слугує як старт до особистісних змін за посередністю інтерпретацій.

🕒 Смисл як копіювання і наслідування соціокультурних конструктів.

🕒 Сприйняття смислу, як готовність до сприйняття готових результатів, пере визначення їх, і далі до постановки більш високих моральних та етичних цілей в особистому житті.

🕒 Ставити завдання на освоєння комфортних для себе смислів і далі, значить оволодівати та присвоювати соціальні культурні практики іншого. З кожним рішенням ми змінюємо життя.

🕒 Смисл – це лаконічність думки, споріднена з цитатною думкою, цитата, це текст в тексті. Світ змістів має знакову природу, та зразки смислів

🕒 Пошук чи запозичення нових смислів із соціуму — це 100 % сприйняття мотивації за функціоналом. Пошук «слова ключа». Ким яким мені бути в майбутньому? Сила мови полягає в умінні висловити багато в мало словах. Близькість моральних криз та цінностей у близьких мотиваторах.

🕒 Сприйняття смислу, це пошук ціннісної підтримки\ресурсу\регулювання в інших, в соціокультурному досвіді та зразках. «Зміни змін» О.Г.

Асмолов. Потреба в змінах — само заміна смислів і само зміна — вчинків. Далі постановка питання на: вибір цінності, внутрішній світ особистості, 93

свобода, межі свободи, духовність, цілісність особистості. Можливості, перспективи, настрої на нечислені самопроекти.

🕒 Самопроекування внутрішній і зовнішній пошук самості і меж моральних цінностей. Залучені якості особистості — наполегливість, роботоздатність, життєстійкість, самоорганізація вибудовують життя заради себе нового як джерела змін для інших. Життя — проект енергій подвоєння реальності. Його реальність в мені — породження і примноження нових реальностей. Конструювання зв'язків для самодостатнього образу. Потреба у проектуванні конфлікт соціокультурних цілей . Особистих цілей.

🕒 Ціль самопроекування\життя, це смисло і енергозбереження особистості. Орієнтація на дії і кінцевий стан? Змінюються риси особистості дії і психологічні стани. Ціннісно—смісловий заряд людини.

🕒 Сприйнятий смисл із соціокультурного оточення є новим рівнем постановки цілі, і лише час стає виміром «народження нового смислу»!

🕒 Робота з новими смислами: згрупувати життєві смисли та орієнтації поділити на категорії, прослідкувати смислове нашарування минуле

теперішнє майбутнє. Чи стають вони смислами особистого саморозвитку? «Сходження до себе», самовдосконалення, віднайдення особистого смислу життя шляхом самореалізації в діяльності.

🕒 Коротка смислова форма Мем є мировоззренням, системою цінностей, рівнем психологічного існування, протонаративи хронотопи попередніх епох і людей в них. Події до яких повертаються для гармонічної їх адаптації в соціокультурному просторі і виправлення докорінно. Стратегії - це переконання, що стосуються наслідків і причин. Вони програмують нас так, щоб ми на підсвідомості вірили, що певна поведінка дасть певний результат. Одним із наслідків такої поведінки может бути низка подій, причетних до перенесення данного мема - стратегії на інші розуми.

Докорінна зміна цивілізації чи глобального соціуму на краще можлива лише за умови сформованого духовно-етичному світогляду. (Ернст

94

Вайцзеккер і Андерс Війкман). Автори бачать пошук мудрості, через примирення протилежностей, і баланс між короткочасною і довготривалою перспективою життя. Цінності - це квінтесенція людської мудрості, що накопичується століттями. Інтегральне мислення здатне «сприймати, організувати, погоджувати і возз'єднувати окремі фрагменти і досягати справжнього розуміння основоположної реальності». Філософське розуміння поточного стану сучасного світу дозволяє через чуттєвість та осмисленість глибше розуміти стан подій та їх причин. Тому порятунок лежить в зміні світогляду.

Пошук мудрості, через примирення протилежностей смислів, і баланс між ними в таких галузях:

1. У відносинах між людиною і природою - стійкий розвиток, екологічна свідомість.
2. Між короткочасною і довготривалою перспективою.
3. Між швидкістю і стабільністю - зміни і прогрес не повинні сприйматися як самоцінність.
4. Між індивідуальним і колективним - визнаючи значення особистої автономії.
5. Нетерпимі до релігії, втрачають етичну перспективу, філософського балансу.

Пошук смислу, який носить ціннісний характер, корениться в універсальних цінностях і пошані до культурних відмінностей. «Цінності – це квінтесенція людської мудрості, що накопичується століттями», – на нинішньому етапі вони утілюються в акценті на благополуччі всіх живих істот і миру в цілому.

Фокусуватися на стійкості і наполегливості, то є велика частина знань і зусиль, що стосується екології, взаємозв'язаної систем і стійкого розвитку. Культивувати інтегральне мислення, а не обмежуватися аналітичним мисленням тому, що саме інтегральне мислення здатне «сприймати, 95 організувати, погоджувати і возз'єднувати окремі фрагменти і досягати справжнього розуміння основоположної реальності.

Втрата ресурсу - невдало завершені життєві історії, знайдення ресурсу – надбання життєвих ресурсів у вигляді ціннісно-сміслових соціокультурних основ.

Людина починає чіткіше бачити повну картину свого життя. Цей рівень

спонукає багато людей змінити кар'єру, почати новий бізнес або зайнятися чимось іншим, чи рухатися по іншому вектору. Як нам бачиться - це рівень пробудження для свого дійсного призначення. Пробудження можливостей. В такому випадку значно підвищується рівень хоробрості.

За таких умов людині потрібна структура, межі, опора, і такими виступають протонаративи. Такі текстові мікро мотиви призводять до макро поведінки. Розширюються межі можливостей завдяки соціокультурному простору і колективному досвіду.

Вихідними позиціями (основними ідеями дослідження) для нас є:

1. МЕМ як соціокультурна ціннісно-смилова одиниця\основа примушує людину мислити локально - діяти глобально.

2. МЕМ збільшує дальність планування, на основі віднайденого чи присвоєного смислу\протосмислу

3. Віднайдені направляючі принципи життєоблаштування дозволяють поєднати духовне та фізичне. «Життя задихається без цілі» (Достоевський).

4. Меми проявляють глибинні образи мислення, які формують системи і впливають на поведінку людини. Вони містять в собі базовий пакет думок, мотивів і інструкцій, які визначають те, як ми ухвалюємо рішення і розставляємо пріоритети в житті.

5. Меми впливають на життєвий вибір людини. Вони – це самоорганізуюча суть, яка виявляється в узгоджених стереотипах, що охоплюють буквально всі сфери нашого життя.

96

6. Меми – це структури мислення. Мем визначає, як люди мислять або

ухвалюють рішення, на відміну від того, в чому вони переконані або що цінують [2].

Віртуальне середовище з постійними можливостями бути в постійному дискурсі з іншими дає поштовх до пошуку себе нового за посередництвом смислового текстового матеріалу. Лаконічні ціннісно-сміслові основи як «меми» стаючи стартовою основою для самопроекування особистості ведуть «до змін у всіх підструктурах: людина \всесвіт, людина \людина, людина \текст, людина \сукупність текстів» [3]

Як правило, попередні тексти демонтують смислову взаємодію у межах однієї чи декількох споріднених тем розуміння. І явище СДК передбачає, що кожен новий текст, який увійшов в єдине текстове смислове поле будь якого ступеня узагальненості буде конвенціональним усім послідуючим та всім попереднім текстам цього смислового поля, що доводить три векторну діалогічну сутність тексту. [1]

Висновок. Сміслові поля чи комунікативні макро ситуації визначають основні типологічні особливості смислових діалогічних взаємодій, і можуть утворювати ієрархічні структури, системно входячи одне в одне. У свою чергу, смислове поле людини на основі авторського утворює особистісний смисловий простір індивідуальних значень які стають конструктами для самопроекування. Відтак, новостворені сміслові моделі відображають самостійний рівень організації знань.

Список використаних джерел

1. Зотов Ю.П. Проблемы смысловой диалогической конвергенции. М.М. Бахтин и гуманитарное мышление на пороге XXI века: Доклад III Международные Бахтинские чтения: в 2 ч. Ч. 1.– Саранск: Изд-во Мордов. Ун-та.- 1995.- С. 18-21.

2. Менегетти А. Онтопсихология и меметика URL:

<http://www.zipsites.ru/psy/psylib/info.php?p=3039> (дата звернення 15.04.2021).

3. Свойкин К.Б. Смысловая диалогическая конвергенция текста в научной коммуникации. Саранск, 1998 - С.148